

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	–	Рівень вищої освіти	Підвищення кваліфікації
Кафедра	–	Термін навчання	1 місяць
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	–
Спеціальність	022 Дизайн	Семестри	–

Дизайнерська активність: витoki. Сучасна практика

Лектор	Владислав КУТАТЕЛАДЗЕ, кандидат мистецтвознавства (доктор філософії), доцент, професор кафедри дизайну
E-mail	kartveli1@ukr.net
Заняття	формат он-лайн
Консультації	–
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8, корпус 2, поверх 4, ауд. 407)
Телефон	057 706-02-15, кафедра дизайну

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (МОДУЛЯ)

Передумовою для вивчення дисципліни (модуля) «Дизайнерська активність: Витoki. Сучасна практика» є певний обсяг знань з історії дизайну та матеріальної культури, методики (теорії) дизайну, проектування, тощо. Обов'язковим є достатній рівень знань та компетенцій з основ композиції і формотворення, а також наявність практичних навичок у галузі реального дизайн-проекування виробів (об'єктів) різної складності.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Базою навчального тезаурусу дисципліни (модуля) «Дизайнерська активність: Витoki. Сучасна практика» є складений за авторською методикою практичний курс (укладач Владислав КУТАТЕЛАДЗЕ), який охоплює матеріал від його витоків (протодизайну) до формування його як професійної діяльності, дизайнерських «континентах», сучасної дизайнерської активності, а також розкриває сутність процесів, що відбуваються в дизайновому проектуванні. Матеріал курсу ілюструється відповідними зразками на екрані у цифровому форматі. Характер і склад модуля не передбачає необхідності методичних рекомендацій традиційного типу, замість яких здобувачеві вищої освіти (стажисту) надається перелік рекомендованої для опрацювання

основної та додаткової літератури (монографії, книги, наочно-навчальні посібники, періодичні видання, тощо) і джерел Інтернету (див. Список рекомендованої літератури). Модуль викладається українською мовою із застосування інших мов (німецької, іншої, наприклад картвельської) передбачено за для більш природного тлумачення певних дефініцій, спеціальних термінів та першоджерел.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчально-інформаційні матеріали, у тому числі актуальні дослідження та розробки з дизайну, архітектури та матеріальної культури, дані про авторів, школи, дослідницькі центри, країни, творчі групи і т. ін. можна переглянути у мережі Інтернет. Відповідні посилання на потрібний сайт надаються лектором під час занять, або за проханням здобувача вищої освіти (стажиста) після закінчення аудиторного заняття, а також в процесі електронного листування.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Обов'язковою умовою для здобувача вищої освіти (стажиста) є підготовка есе (у вигляді текстової частини з обраної тематики модуля). В окремих випадках (у першу чергу це стосується іноземних громадян, які недостатньо володіють українською мовою) допускається використання необхідних для паралельного перекладу гаджетів (смартфону, планшету, ноутбуку) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Головною програмою, необхідною для опанування матеріалу з курсу та виконання завдань є Microsoft Word.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою дисципліни (модуля) «Дизайнерська активність: Витоки. Сучасна практика» є поглиблення науково-професійних компетенцій шляхом надання їм певного обсягу знань щодо сутності дизайнерської діяльності – власне історія, концепції, проектування та критика. На практичних та деяких лекційних аудиторних заняттях здобувачі вищої освіти (стажисти) набувають навички теоретичного аналізу та виявлення проблем в сфері дизайнерської діяльності з можливістю подальшого втілення результатів роботи у власному есе. Опанування цих знань посилює професійні компетенції і збагачує їх дизайнерський і теоретичний тезаурус новітніми матеріалами.

Задачами дисципліни є наступні:

- формування цілісних уявлень про світовий дизайн;
- розкриття передумов формування дизайнерської активності;

– знайомства з впливом ментальних особливостей людей на модель дизайну;

– розвиток вмінь зіставлення країн з дизайнерською мапою світу;

– знайомство із процесами сучасної дизайнерської активності.

У результаті опанування матеріалів навчальної дисципліни аспірант повинен знати:

– витоки дизайну;

– розвиток візуальних мистецтв та інших видів діяльності, які провокували появу дизайну;

– загальні процесу в дизайні;

– термінологію та основні параметри;

– особливості дизайну різних регіонів світу;

– національні версії дизайну.

Вміти:

– аналізувати і надавати науково обґрунтовану оцінку стану та процесам розвитку дизайнерської активності;

– реконструювати різні сторони, фактори, зв'язки, відносини, вихідної ситуації для встановлення сутності дизайнерської діяльності;

– проводити синхронне співставлення основних складників дизайну з відповідниками в країнах світу;

– формулювати зміст та визначати складові культурних брендів.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна (модуль) вивчається у обсязі (1 кредит ECTS, 30 навчальних годин, з них: аудиторні практичні (10 годин), самостійна робота (20 годин). Структура дисципліни складається з 1-го модуля. Програмна задача модулю полягає у наданні лектором та опануванні здобувачами вищої освіти (стажистами) теоретичних знань щодо витоків, ментальних особливостей, складників, активності дизайнерської діяльності, включаючи співставлення дизайнерських «країн» та «континентів» сутності дизайну, його версії та моделі, тощо. Рубіжна перевірка рівня і якості отриманих знань здійснюється у процесі написання есе та під час заліку. Модуль структурується з 3 розділів, які містять 7 лекцій.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми і зміст матеріалу розкриваються у процесі проведення лекційних занять. Практичні заняття здійснюються у вигляді письмового есе (у форматі 2 години на роботу). Самостійна робота студентів спрямована на опанування знань з дизайнерської активності, її витоків, зародження, розвитку,

формування уявлення про дизайн конкретних країн, континентів, їх особливостей від ментальності, моделей, лідерства в дизайнерській індустрії. Зміст самостійної роботи включає пошук і аналіз додаткової інформації, підготовку есе, а також (за бажанням) написання статей, тез доповідей, тощо. Додаткових завдань для самостійної роботи не передбачено.

РОЗПОДІЛ ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ

№ п/п	Назва розділів, тем лекцій, практичних	Кількість годин	Анонс лекційного матеріалу
Розділ 1. ВИТОКИ ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
	Тема 1: Передісторія дизайну. Становлення дизайну. Візуальні мистецтва що провокували його появу	1 година	Розкриваються етапи і форми становлення ранніх видів предметно-художньої діяльності людини. Наводяться типові об'єкти і вироби матеріальної культури і техніки різних епох. З'ясовуються на які види пластичних мистецтв з'являючись спирався дизайн. Розкриваються процеси становлення дизайнерської професії.
	Тема 2: Ментальність людяності з огляду на дизайнерську проблематику	1 година	Надається інформація про те від чого залежить дизайнерський вигляд країн. Розкривається те, що згідно своїх смаків населення тієї чи іншої країни замовляє дизайн. Розглядається як від ментальності залежать спільні художні уподобання. Особливості ментальності Півночі. Заходу. Сходу. Півдня.
Розділ 2. ДИЗАЙНЕРСЬКІ КОНТИНЕНТИ			
	Тема 3: Версії дизайну. Двоїста сутність дизайну	2 години	Розглядаються об'єднано-роз'єднані процеси у сучасному світі та культурно-цивілізаційні структури людства з огляду на дизайнерську проблематику.
	Тема 4: Дизайн різних регіонів світу. Національне та глобалізаційне	2 години	Проводиться аналіз фундаторів європейського інтернаціонального дизайну (Британські концепції дизайну, Позанаціональний функціоналізм Німеччини). А також аналізуються національно своєрідні школи в європейському дизайні (Національна орієнтованість Скандинавського дизайну, своєрідна «італійська лінія» дизайну та двоїстість дизайну Франції). Розглядається емігрантський характер дизайнерської культури США, національна своєрідність дизайну Японії. Особлива увага приділяється роз'єднаності мистецтва і промисловості у країнах Південної півкулі.
Розділ 3. СУЧАСНА ДИЗАЙНЕРСЬКА АКТИВНІСТЬ			
	Тема 5: Термінологія та основні параметри. Дизайнерська освіта і теорія. Дизайнерська	2 години	Надаються термінологічні тлумачення (від терміну дизайн у різних джерелах до його категорій). Визначаються основні і інтегровані параметри (художня проєктність, проєкт, художнє та утилітарно-технічне начала,

	<p>практика</p> <p>Тема 7: Новітні напрями дизайну. Культурний бренд</p>	2 години	<p>генетично споріднені діяльності, тощо). Проводиться огляд дизайнерської освіти. На зразках дизайнерської практики на Півночі, Заході. Сході та Півдні дається загальна сучасна картина в галузі</p> <p>Викладаються теоретичні та практичні аспекти «ергодизайну», екологічного руху на планеті та «екодизайну», складові поняття «інноваційний дизайн». Надається огляд найбільш цікавих особистостей, які окреслюють концептуальні напрями ХХІ століття, стильові тренди і тенденції розвитку сучасного дизайну у світі. Робиться порівняння і припущення що повинно зробити людство щоб дизайн конкретної країни був впізнаним.</p>
--	--	----------	---

** Матеріали лекційних занять, підлягають перманентному оновлюванню і доповненню з відповідним корегуванням*

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Рубіжний контроль знань здійснюється шляхом проведення перевірки есе та заліку. Вітається написання тезисів до Міжнародних конференцій, статей до наукових журналів категорії «А» та категорії «Б». Підсумковою формою контролю опанування і закріплення знань є залік, що проводиться по закінченню модуля. Загальна оцінка виставляється за результатами заліку, а також з урахуванням рівня участі стажиста у конференції, семінарі, тощо. На оцінку може позитивно вплинути написання наукової статті або тезисів, в яких віддзеркалюються певні положення що витікають з матеріалів даного модуля. Підготовка статті чи тезисів оцінюється додатковими балами (в межах 1-5).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	A++ 98 – 100	задовільно	64 – 74	D
			A+ 95 – 97		60 – 63	E
			A 90 – 94	незадовільно	35 – 59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0 – 34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ЛЕКТОРА

На проведення занять розповсюджуються загальноприйняті норми і правила поведінки у закладах вищої освіти. Під час занять не допускаються дії, які порушують порядок і заважають освітньо-науковому процесу, будь то

занадто гучне спілкування, вільне пересування аудиторією чи користування мобільним телефоном. З боку вітається активна участь стажиста і його власна думка в обговоренні актуальних питань, наукових версій і концепцій, тощо. У разі відрадження, хвороби або іншої важливої причини, лектор має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з кафедрою та деканатом та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять лектор інформує завідувача кафедри самостійно.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Пропуски занять без поважних причин, рівно як і запізнення не вітаються. Після початку викладання матеріалу вхід в аудиторію припиняється. Причини пропуску занять мають бути підтверджені деканатом факультету. У разі пропуску занять, стажист має самостійно опрацювати матеріали тем за дня відповіді на ключові запитання з боку лектора. Довгострокова відсутність стажиста на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з модуля і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими стажистами не передбачені.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання стажисти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Це стосується усіх форм діяльності та звітності: публікацій, доповідей на конференціях і семінарах, при складанні та проведенні заліків, тощо. Кожен випадок порушення академічної доброчесності розглядається як подія, що негативно впливає на реноме стажиста і оцінку його роботи. Засвідчений факт компіляції (у тому числі шляхом отримання інформації з мобільних пристроїв) надає лектору право вилучити стажиста з аудиторії і назначити йому повторний етап контролю із пониженням оцінки на 10 балів. У разі прояву плагіату – тобто суттєвого запозичення або копіювання чужих матеріалів без посилання на справжнього автора чи оригінал виробу (твору), стажист не тільки не отримує додаткових балів, але й стає суб'єктом обговорення та покарання на підставі порушення принципів академічної доброчесності. **Корисні посилання:** <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>
<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗПОДІЛ БАЛІВ у 8-му семестрі

Розділи, теми	Форма звітності	Бали
Розділ 1, 2, 3, теми 1-7	Поточний контроль	0–20
Есе	Поточний контроль	0–30
	Залік	0-50
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали			Критерії оцінювання
	0-20	0-30	0-50	
A++ 98-100	20	29-30	49-50	Стажист в повному обсязі опанував матеріал теми, опрацював додаткові матеріали, що знайшло відображення в якісному есе, підготовці статті, тез доповіді для наукової конференції. Науково аргументовано формулює власну думку і можливі шляхи вирішення проектних проблем. Не мав жодних пропусків занять без поважних причин.
A+ 95-97	18-19	28-29	49	Стажист в повному обсязі опанував матеріал теми, опрацював додаткові матеріали, підготував тези статті за темою дисципліни або есе. Показав відмінні результати під час поточного контролю знань і проведення заліків. Аргументовано відповідав на питання тем дисципліни. Не мав пропусків занять без поважних причин.
A 90-94	17-18	27-28	46-48	Стажист в повному обсязі опанував матеріал теми, продемонстрував якісний рівень знань під час виконання есе і заліку, обговорень актуальних питань. Продемонстрував вміння ефективно опрацьовувати надану і додаткову інформацію, дисциплінованість.
B 82-89	14-16	24-27	44-46	Стажист в достатньому обсязі опанував головні матеріали теми, продемонстрував хороший обсяг знань і вміння правильно формулювати відповіді на питання під час підготовки есе та заліку. Не мав дисциплінарних зауважень.
C 75-81	13-14	22-24	40-43	Стажист не в повному обсязі опанував матеріали дисципліни, про що свідчить середня якість есе, наявність деяких помилок при його підготовці і під час проведення заліку.
D 64-74	10-12	18-22	36-40	Стажист не в повному обсязі опанував матеріали дисципліни, про що свідчить неякісний рівень есе, помилки при його написанні, невпевнені відповіді під час проведення заліку. Мали місце пропуски занять.
E 60-63	9	16-18	35-36	Стажист в недостатньому обсязі опанував матеріал дисципліни, проявив неповажне відношення до занять зі значною кількістю пропусків, що негативно сказалося на загальному результаті.

FX 35-59	5-10	10-18	20-31	Стажист не опанував значну кількість тем і матеріалів дисципліни, не проявляв належного відношення до занять, про що свідчить низка пропусків і погані результати підсумкового контролю знань. Лише окремі поверхові відповіді на запитання дають підставу для отримання цієї низької оцінки.
F 0-34	0-7	0-12	0-15	Дана оцінка є слідством вкрай поганого відношення стажиста до занять і майже повної відсутності знань з даного модуля.
	0	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність стажиста під час занять при обговоренні проблемних лекційних питань, виступу на конференції або за публікацію статті, тезисів за темою есе, виконані в межах модуля. Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література.

- Ашеро́в Т., Бойчук О., Голобородько В., Свірко В. Дизайн і ергономіка. Термінологічний словник. - Харків, УПА, УІНДДЕ, ХДАДМ, 2009.
- Бойчук О. Дизайн постіндустріальної епохи: нові виміри, нові вимоги. // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. – 2017, №5, с. 66-72.
- Бойчук А. Пространство дизайна. – Харків: Нове слово, 2013.
- Бойчук А., Даниленко В., Устинов А. Харьковская школа дизайна. - М., ВНИИТЭ, 1991.
- Бойчук О. Чинник системності в інноваційному дизайні. //Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. – 2019, №5, с. 5-11.
- Даниленко В.Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури: Монографія. – Харків: ХДАДМ; Колорит, 2005. – 244 с.: іл. – Бібліогр.: С. 227-239.
- В. Даниленко. Майбутнє європейського дизайну: Чехія, Польща, Україна. — Харків: ХДАДМ-Колорит, 2007. — 197 с.; іл.
- В. Даниленко. Зіставлення дизайну Чехії, Польщі, України з дизайнерською мапою світу. Збірка мистецтвознавчих досліджень «Міст 3.» К.: Видавництво інституту Проблем сучасного мистецтва АМУ, 2007.
- Даниленко В.Я. Дизайнерська Україна у європейському вимірі // Нариси історії українського дизайну: Зб. пр. — Київ: АМУ, 2010.
- Даниленко В.Я. Дизайн Центрально-Східної Європи: Монографія. — Х.: ХДАДМ, 2009. — 172 с.: іл..
- Даниленко В. Дизайн: Параметричні аспекти // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. – Харків, 2005. – № 4. – С. 3-14.
- Даниленко В.Я., Рибалко С.Б. Предметний дизайн в контексті сучасного мистецтва // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. — Харків,

2006. — № 12, ч. 2.

– Даниленко В. Стратегія мистецтвознавчих досліджень дизайну України // *Дизайн-освіта 2005: Тенденції розвитку та інтеграція в європейський освітній простір.* – Харків, 2005. – С. 51-52.

– Даниленко В.Я. Сучасний дизайнерський процес в Україні: проблеми та перспективи розвитку // *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв.* — Харків, 2006. — № 12, ч. 1.

– Даниленко В. Дизайн: Термінологічні аспекти // *Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці.* – Київ, 2005. – Вип. 12.

– Свірко В., Бойчук О., Голобородько В., Рубцов Л. *Основи ергодизайну.* – Київ, УкрНДІДЕ, ХДАДМ, 2011.

– Свірко В., Бойчук О., Голобородько В., Рубцов Л. *Дизайнерська діяльність: стан і перспективи.* – Київ, УкрНДІДЕ, ХДАДМ, 2014.

– Свірко В., Бойчук О., Голобородько В., Рубцов Л. *Дизайнерська діяльність: екологічне проектування.* – Київ, УкрНДІДЕ, ХДАДМ, 2016.

– Raievskaaya-Ivanova, M.D., *The Twenty Fifth Anniversary of Kharkiv School of Drawing of M.D. Raievskaaya-Ivanova from 1869 till 1894 Including the Reports on 1893, Kharkiv, 1894.*

– *The Twentieth Anniversary of the Emperor Alexandr III Kharkiv Technological Institute 1895-1910, Kharkiv, 1910. No author.*

Додаткова література:

– Бойчук О. Екологічний дизайн: пріоритети, думки, особистості. В збірнику «Особистість митця в культурі» // *Матеріали 2-ї Міжнародної науково-практичної конференції, ХНТУ.* – Херсон, 2016. с.14-19.

– Даниленко В. Дизайнерська освіта України: перехід у нову якість // *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв [Текст]: зб. наук. пр. / за ред. Даниленка В.Я.* — Харків: ХДАДМ, 2017., №3. С. 4-10.

– Даниленко В. Якість вищої дизайнерської освіти України: оціночні підходи // *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв [Текст]: зб. наук. пр. / за ред. Даниленка В.Я.* — Харків: ХДАДМ, 2017., №4. С. 4-8.

– Даниленко В. Феномен провінції у просторі дизайну (до постановки дослідницьких задач) // *Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки: Мистецькі обрії / Інст. Проблем сучасного мистецтва НАМУ* — К.: Фенікс, 2014. Вип. 6 (17). С 114 — 117.

– Курьерова Г. *Итальянская модель дизайна.* - М.: ВНИИТЭ, 1993.

– Кутателадзе, В. (2020). Реформа національних систем дизайнерської освіти в контексті нових соціально-економічних умов другої половини ХХ століття. Україна та Сакартвело. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв.* №3. С. 30-35 doi: <https://doi.org/10.33625/visnik2020.03.030>.

– Cross, N. (ed.) (1984). *Developments in Design Methodology.* Chichester, UK: John Wiley & Sons.

- Curedale, R. (2013). *Design Research Methods: 150 Ways to Inform Design*. Topanga, CA: Design Community College Inc
- D. Albrecht, E. Lupton, S. Skov Holt. *Design culture now*. – New York, Princeton Architectural Press, 2000.
- D. Reis, Ed. J. Wiedemann. *Product Design in the sustainable era*. – Köln.: TACHEN GmbH, 2010.
- Koskinen, I., Zimmerman, J., Binder, T., Redstrom, J., & Wensveen, S. (2011). *Design Research Through Practice: From the Lab, Field, and Showroom*. Waltham, MA: Morgan Kaufmann
- Kutateladze, V. (2020). Sprouts of Protodesign in the Crafts of the Oldest Georgian Formations. *Studies in Art Criticism*, VIII, 277-299. Retrieved from http://www.batu.edu.ge/text_files/ge_file_3270_1.pdf